

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

حسابداری شرکت‌ها(مقدماتی)

رشته حسابداری بازرگانی

گروه تحصیلی اداری مالی

زمینه خدمات

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۳۹۶

دوانی، غلامحسین

۶۵۷

ح ۷۳۴ د/

درسي ايران، ۱۳۹۲

۱۳۹۲

۱۶۴ ص : مصور – (آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۳۹۶)

متون درسی رشته حسابداری بازرگانی گروه تحصیلی اداری مالی، زمینه خدمات

برنامه‌ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا : کمیسیون برنامه‌ریزی و تأییف کتاب‌های درسی رشته حسابداری

بازرگانی دفتر برنامه‌ریزی و تأییف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش وزارت آموزش و پژوهش

۱ شرکت‌ها-حسابداری الف امانی، علی ب ایران وزارت آموزش و پژوهش کمیسیون برنامه‌ریزی و

تألیف کتاب‌های درسی رشته حسابداری بازرگانی ج عنوان د فروست

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش‌های
فنی و حرفه‌ای و کارداش، ارسال فرمایند

پیام نگار (ایمیل)
info@tvoecd.sch.ir
وبگاه (وبسایت)
www.tvoecd.sch.ir

این کتاب در سال تحصیلی ۹۱-۹۰ بر اساس نظرات هنرآموزان و متخصصان موضوعی بازسازی و اصلاح گردید

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتو و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش

نام کتاب : حسابداری شرکت‌ها (مقدمه‌ی) - ۴۹۵/۷

مؤلفان : غلامحسین دونی، علی امانی

عضوی کمیسیون تخصصی : فرهاد اتحادی، سید محمد تقی، داود سلطانی، محمدمیوسف محمدی و کبیر نورشاهی
آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۰۹۲۶۶-۸۸۸۳۱۱۶۱، ۰۹۲۶۶-۸۸۳۰۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت : www.chap.sch.ir

مدیر مور فنی و چاپ : سید احمد حسینی

طرح جلد : خاطره خالدی زاده

صفحه‌آر : زهره بهشتی شیرازی

حروفیجن : زهرا ایمانی نصر

مصحح : فاطمه گیتی جیین، پری ایلخانی زاده

مور آماده‌سازی خبر : ناهید خیام باشی

مور فنی ریانه : حمید ثابت کلاچاهی، بیمان حبیب پور

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو پخش)

تلفن : ۰۹۹۸۵۱۶۱-۴۴۹۸۵۱۶۰، دورنگار : ۰۹۹۸۵۱۶۰-۴۴۹۸۵۱۶۱

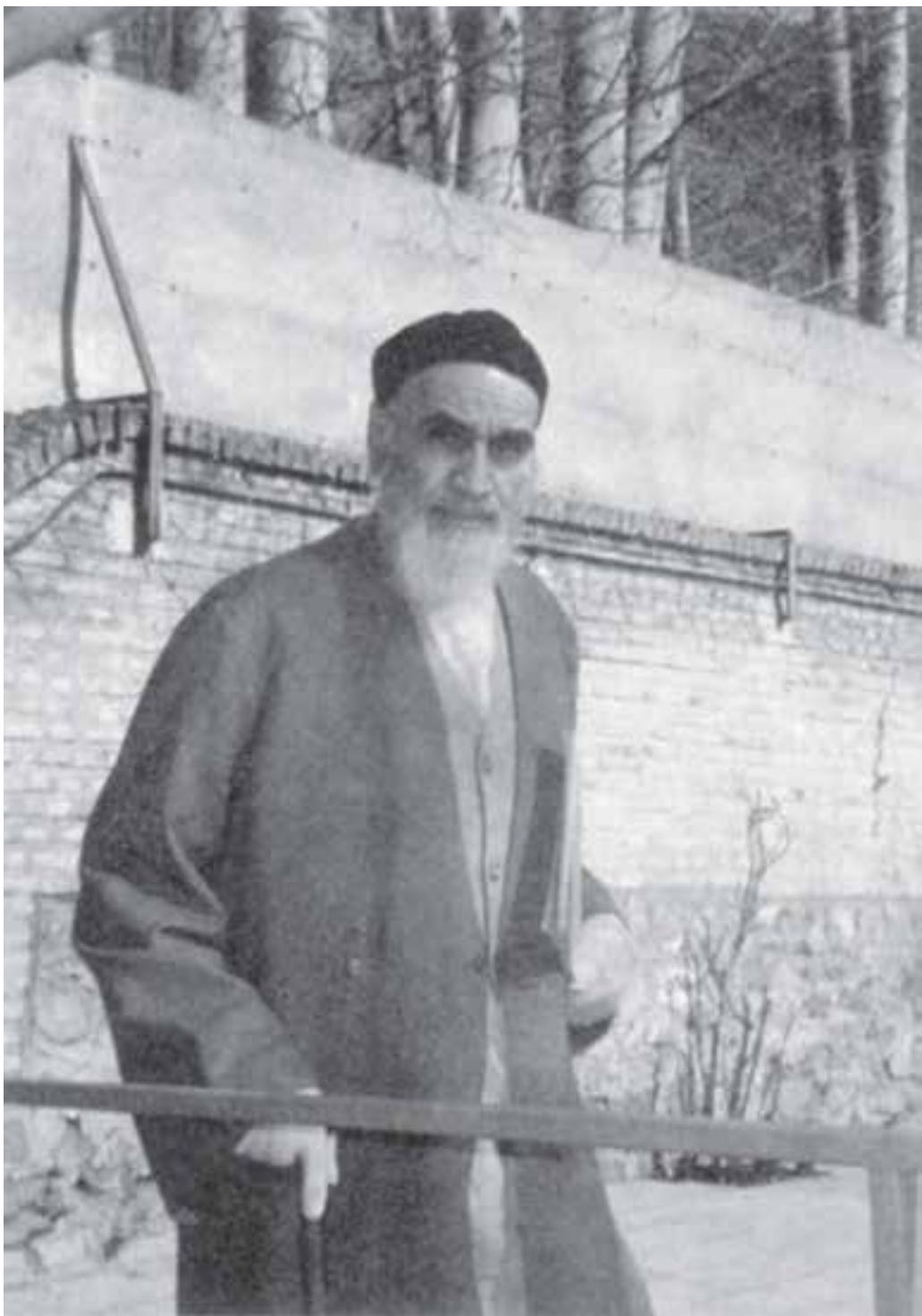
چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال نثار و نوبت چاپ : چاپ سیزدهم ۱۳۹۲

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۶۴-۰۵-۱۰۵۹-۹ ۹۶۴-۰۵-۰۹۶۴-۹

ISBN 964 - 05 - 1059 - 9 ۹۶۴ - ۰۵ - ۹

روح و جسم با هم وحدت دارند، جسم ظل روح است، روح باطن جسم است، جسم ظاهر روح است، اینها با هم یک هستند، جدایی از هم ندارند. همان طوری که جسم انسان و روح انسان وحدت دارد باید طبیب جسمی و طبیب روحی وحدت داشته باشند. آنها باید یک باشند.

امام خمینی (ره)

فهرست

مقدمه

بخش اول – حسابداری شرکت‌های تضامنی

۲	فصل اول – کلیات تشکیل شرکت
۲	۱-۱- تاریخچه قانون‌گذاری شرکت‌های تجاری در ایران
۲	۱-۲- طبقه‌بندی واحدهای اقتصادی
۳	۱-۳- اشخاص
۳	۱-۴- شرکت چیست؟
۳	۱-۴-۱- عناصر تشکیل دهنده شرکت
۳	۱-۵- مراحل و مدارک ثبت شرکت در ایران
۳	۱-۵-۱- مرجع ثبت شرکت‌ها
۴	۱-۵-۲- شرکت‌نامه
۴	۱-۵-۳- اساس‌نامه
۴	۱-۶- انواع شرکت‌های تجاری
۴	۱-۶-۱- شرکت تضامنی
۴	۱-۶-۲- شرکت سهامی
۴	۱-۶-۳- شرکت تعاونی
۴	۱-۶-۴- شرکت با مسئولیت محدود
۵	۱-۶-۵- شرکت مختلط غیرسهامی
۵	۱-۶-۶- شرکت مختلط سهامی
۵	۱-۶-۷- شرکت نسبی
۶	سؤالات فصل اول
۶	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۸	فصل دوم – شرکت تضامنی
۸	۲-۱- تشکیل شرکت تضامنی
۹	۲-۲- شرکت‌نامه

۵۴	۳-۴-۲ - خروج شریک از شرکت
۵۸	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۵۸	مسائل
۶۰	۵-۳ - انحلال شرکت‌های تضامنی
۶۱	۳-۵-۱ - روش‌های انحلال و تصفیه شرکت‌های تضامنی
۷۳	مسائل
۷۷	تمرین‌های دوره‌ای
۷۷	پرسش‌ها
۷۸	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۸۰	مسائل

بخش دوّم - حسابداری شرکت‌های سهامی

۸۶	فصل چهارم - آشنایی با شرکت‌های سهامی
۸۶	۴-۱ - مقدمه
۸۶	۴-۲ - تقسیم سرمایه به سهام
۸۷	۴-۳ - مسئولیت دارندگان سهام
۸۷	۴-۴ - انواع شرکت‌های سهامی
۸۷	۴-۵ - شرکت سهامی عام
۹۰	۴-۶ - شرکت سهامی خاص
۹۰	۴-۷ - اساس‌نامه
۹۱	۴-۸ - نام شرکت
۹۱	۴-۹ -
۹۱	۴-۱۰ - موضوع شرکت
۹۱	۴-۱۱ - مدت شرکت
۹۱	۴-۱۲ - حقوق صاحبان سهام
۹۴	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۹۶	فصل پنجم - سهام
۹۶	۵-۱ - مقدمه
۹۶	۵-۲ - انواع سهام
۹۸	۵-۳ - پرداخت قیمت سهام

۹۸	۴-۵-۵- ارزش سهام
۹۸	۱-۴-۵- ارزش اسمی
۹۹	۲-۴-۵- ارزش تجاری یا ارزش روز
۹۹	۳-۴-۵- ارزش دفتری
۹۹	۴-۴-۵- ارزش تصفیه
۹۹	۵-۵- سود هر سهم
۱۰۰	۱- مجتمع شرکت‌های سهامی
۱۰۰	۲- مجتمع عمومی مؤسس
۱۰۰	۳- مجتمع عمومی فوق العاده
۱۰۱	۴- مجتمع عمومی عادی
۱۰۲	۵- هیئت مدیره شرکت
۱۰۲	۱- ۵- انتخاب مدیران و مدت آن
۱۰۲	۲- ۵- حدود اختیارات مدیران
۱۰۳	۶- بازرسان شرکت
۱۰۳	۷- مطالعه آزاد
۱۰۳	۷- ترازنامه
۱۰۴	۸- سود و زیان
۱۰۵	۹- سود سهام
۱۰۵	۱۰- سود تقسیم نشده
۱۰۵	۱۱- اندوخته‌ها
۱۰۵	۱۲- انحلال و تصفیه شرکت
۱۰۶	۱۲-۱- مدیر تصفیه و وظایف او
۱۰۶	۱۲-۲- تقسیم دارایی شرکت
۱۰۶	۶-۵- انواع روش‌های انتشار سهام و ثبت آن در شرکت‌های سهامی
۱۰۷	۱-۵-۵- انتشار سهام به صورت نقد
۱۰۷	- انتشار سهام معادل ارزش اسمی
۱۰۷	- انتشار سهام به قیمتی بیشتر از ارزش اسمی
۱۰۷	- انتشار سهام به قیمتی کمتر از ارزش اسمی
۱۰۸	۲-۶-۵- انتشار سهام بر مبنای پذیره‌نویسی (تعهدی)
۱۰۹	- مطالبه مبلغ تعهد شده سهام
۱۰۹	- صدور اوراق سهام
۱۱۴	۳-۶-۵- انتشار سهام در ازای تحصیل دارایی‌های غیرنقدی
۱۱۵	۴-۶-۵- انتشار سهام به صورت یکجا

۱۱۶	پرسش
۱۱۷	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۱۱۹	مسائل
۱۲۳	فصل ششم – صورت‌های مالی
۱۲۳	۶-۱_ صورت سود و زیان
۱۲۴	۶-۲_ حساب سود و زیان
۱۲۴	۶-۳_ ترازنامه
۱۲۵	۶-۴_ طبقه‌بندی ترازنامه
۱۲۵	۶-۵_ دارایی‌ها
۱۲۵	۶-۶_ بدھی‌ها
۱۲۵	۶-۷_ حقوق صاحبان سهام

بخش سوم – حسابداری شرکت‌های تعاونی

۱۳۱	فصل هفتم – آشنایی با شرکت‌های تعاونی
۱۳۱	۷-۱_ مقدمه
۱۳۲	۷-۲_ مزیت شرکت‌های تعاونی در اقتصاد اسلامی از دیدگاه شهید بهشتی
۱۳۲	۷-۳_ تعریف شرکت تعاونی
۱۳۳	۷-۴_ ارزش‌ها و اصول تعاون
۱۳۳	۷-۵_ ارزش‌ها در تعاونی
۱۳۳	۷-۶_ اصول تعاون
۱۳۴	۷-۷_ نمودار نحوه تشکیل شرکت‌های تعاونی
۱۳۴	۷-۸_ انواع شرکت‌های تعاونی
۱۳۵	۷-۹_ تعاونی‌های تولید
۱۳۵	۷-۱۰_ تعاونی‌های توزیع
۱۳۵	۷-۱۱_ عضویت در تعاونی
۱۳۶	۷-۱۲_ اخراج از عضویت
۱۳۶	۷-۱۳_ فوت اعضای تعاونی
۱۳۶	۷-۱۴_ سرمایه تعاونی‌ها
۱۳۷	۷-۱۵_ ویژگی‌های شرکت‌های تعاونی
۱۳۷	۷-۱۶_ انحلال شرکت تعاونی

۱۳۸	فصل هشتم – حسابداری شرکت‌های تعاونی
۱۳۸	۱ – تشکیل شرکت
۱۴۰	۲ – افزایش سرمایه شرکت‌های تعاونی
۱۴۰	۲-۱ – افزایش سرمایه از طریق صدور سهام جدید
۱۴۰	۲-۲ – افزایش سرمایه از طریق افزایش ارزش اسمی سهام
۱۴۱	۲-۳ – صدور سهام جدید جهت افزایش سرمایه با تجدید ارزیابی شرکت
۱۴۲	۲-۴ – افزایش سرمایه از محل سود تقسیم نشده و حساب‌های اندوخته
۱۴۵	۳ – کاهش سرمایه
۱۴۵	۳-۱ – کاهش سرمایه به دلیل کاهش اعضا
۱۴۷	۳-۲ – کاهش سرمایه به علت زیان
۱۴۸	۴ – تقسیم سود در شرکت‌های تعاونی
۱۴۸	۵ – حسابداری تقسیم سود در شرکت‌های تعاونی
۱۵۱	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۱۵۳	مسائل
۱۵۸	پیوست (۱)
۱۶۰	پیوست (۲)
۱۶۳	پیوست (۳)
۱۶۴	منابع و مأخذ

همکاران گرامی

کمیسیون تخصصی رشتۀ حسابداری دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارداشی با توجه به جمع‌بندی نظرات هنرآموزان گرامی و متخصصان فنی و حرفه‌ای تغییرات زیر را در کتاب انجام داده است :

- مبحث بستن حساب موقت به قبل از قسمت تقسیم سود منتقل شده است
- مبحث سرقفلی در ورود و خروج شریک در شرکت تضامنی حذف شده است
- محتوای مربوط به ورود و خروج شریک در شرکت تضامنی با تجدید ارزیابی توسعه داده شده است
- در مبحث شرکت سهامی تغییراتی برای سهولت فرآگیری هنرجویان در مباحث و مسائل انجام گرفته است

مقدمه

حسابداری، رکن اصلی نظام اطلاع‌رسانی مالی و اقتصادی هر جامعه به شمار می‌رود. ریاست محترم جمهوری در پیام مورخ ۱۳۸۶/۶/۲ به اولین مجمع جامعه حسابداران رسمی ایران فرمودند :

«پاسخگویی در عرصه اقتصاد و در هر عرصه‌ای، زمانی میسر است که اطلاعات معتبر و شفاف در اختیار قرار گیرد. جامعه حسابداران با تأمین و ارزیابی اطلاعات مالی معتبر، به تصمیم‌گیرندگان برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی آگاهانه و استفاده بهینه از منابع محدود، افزایش بهره‌وری و در نهایت، پاسخگویی، کمک شایان می‌کند از جامعه حسابداران رسمی ایران، انتظار دارم با استمرار و تقویت خدمات خود با حفظ استقلال و صلاحیت حرفه‌ای، همگامی با دانش روز و حرکت در چارچوب منافع عمومی، کشور را در مسیر آبادانی و آزادی و استقلال یاری کنند». بی‌شک عمل به این فراخوان، زمانی میسر خواهد بود که همه حسابداران به امور حسابداری و اهداف آن آشنا باشند. بدین منظور با توجه به کمبود جدی در زمینه کتاب‌های پایه حسابداری، مؤلفان بر آن شدند تا کتاب حاضر را در چارچوب حسابداری شرکت‌ها با هدف تأکید بر جنبه‌های کاربردی مطالب و با توجه به شرایط محیطی کارکرد آن و به خصوص، مفاد قانون تجارت و تشریح هر یک از مباحث، با ارائه مثال‌های متعدد، در اختیار هنرجویان عزیز قرار دهند. در پایان هر فصل، تعدادی پرسش، تمرین یا مسئله درج است که حل آن‌ها، توانایی‌های عملی هنرجویان را ارتقا خواهد بخشید.

یادآور می‌شود که با توجه به روند موجود در جامعه و مغایرت‌های اساسی در شیوه حسابداری شرکت‌های تضامنی و نسبی با قانون مالیات‌ها و سایر قوانین موضوعه کشور و از آنجا که توسعه و پیشرفت اقتصاد جهانی عملاً کاربرد شرکت‌های تضامنی و نسبی را به شرکت کاهش داده، مؤلفان بر آن شدند تا بخش‌هایی از حسابداری شرکت‌های تضامنی را که در شرایط محیطی کشور قابل اجرا می‌باشد ارائه نمایند و سایر بخش‌های غیرکاربردی آن را حذف نمایند زیرا جهت‌گیری مؤلفان در راستای سیاست‌های آموزشی حسابداری ایجاد انگیزه و علاقمندی هنرجویان به رشتۀ حسابداری و آشنایی کلی با مبانی حسابداری شرکت‌ها به ویژه شرکت‌های سهامی می‌باشد. بی‌شک این رسالت جز در پرتو حسن توجه و اصلاحات پیشنهادی آموزگاران محترمی که نقطه نظرات خود و ایرادات کتاب اولیه را چه به صورت شفاهی و چه به طور کتبی ارائه نمودند، امکان پذیر نگردید که صمیمانه از همه این بزرگواران سپاسگزاری می‌نماییم و کماکان امیدواریم از راهنمایی‌های هنرآموزان گرامی و هنرجویان و مؤلفان علاقمند به این حرفه برخوردار شویم.

مؤلفان

هدف کلی

توانایی انجام رویدادهای مالی در شرکت‌ها